

המלצת המערכת

מאז חורבן הרובע היהודי ב' 1948 ועד לתחילת שיפוצו בשנים האחרונות עמד בית הכנסת תפארת ישראל חרב ומוזנח. בית הכנסת בחורף 2008, לפני תחילת השיפוצים, ובשיא תפארתו בשנות הארבעים

ח' יצחק

גבוה מעל גבוה
בית הכנסת תפארת ישראל והקהילה החסידית בירושלים

ראובן גפני, יוחאי בן גדליה, אוריאל גלמן (עורכים)
די יצחק בן צבי, תשע"ו, 270 עמ'

מאז ייסודו בשלהי שנות השישים של המאה ה-19 היה בית הכנסת 'תפארת ישראל' אחד מסימני ההיכר הבולטים של הרובע היהודי בירושלים, אף כי תמיד עמד במידת מה בצלו של בית כנסת 'החורבה' – חורבת רבי יהודה החסיד. 'תפארת ישראל' היה גם מרכזה הפועם של הקהילה החסידית בירושלים, שראתה בו את משכנה העיקרי בעיר. עם חורבנו של הרובע היהודי במלחמת העצמאות חרב גם בית הכנסת, אולם מאז איחודה של העיר במלחמת ששת הימים שב האתר והיה מוקד לביקורים, כשרבים ייחלו גם לשיקומו ולהקמתו מחדש. ואכן, לפני שנים אחדות, לאחר התלבטויות ודיונים שנמשכו עשרות שנים, הוחלט על בנייתו של בית הכנסת מחדש, וקובץ מחקרים זה רואה אור במקביל לתחילת העבודות לתכנון השיקום והבנייה.

אחדים מוקדשים גם לניתוח דמותו האדריכלית של בית הכנסת ומקורות השפעתה; למקום שתפס בנוף העיר העתיקה; לסקירת הניסיונות לשיקומו בחמישים השנים האחרונות; ולמצאיים הארכאולוגיים שנמצאו באתרו בראשית ההכנות לבנייתו המחודשת. הספר, במהדורה אלבומית מהודרת, מלווה בשפע של איורים, תמונות, תרשימים ותעודות היסטוריות היוצרים יחד תמונה עשירה ומגוונת.

הספר ערוך בשלושה שערים – היסטוריה, ייצוג וזיכרון, תכנון ואדריכלות – וכולל 12 מאמרים שנכתבו על ידי טובי החוקרים. המאמרים עוסקים בתחומים שונים: קורותיו של בית הכנסת; קשרי היישוב עם הקיסרות האוסטרו-הונגרית; תולדותיה של הקהילה החסידית בין החומות והרכבה; המהלכים שהובילו לייסוד בית הכנסת; אופייה של הפעילות שהתקיימה בו כל השנים עד חורבנו; וייצוגו בזיכרון הירושלמי ובספרות. מאמרים

ובדרכי הפצתו, התקבלותו וטמיעתו בכל מקום ומקום. עקבותיו של הסיפור בטקסטים השונים שופכים אור על התמורות התאולוגיות, החברתיות והמדיניות שחלו בקרב עמי המזרח הקדום ועל השיתוף התרבותי שהתקיים ביניהם. הכרת המיתוס של מלחמת אל הסער בים יכולה לתרום להבנת עניינים שונים המופיעים בתנ"ך, וזאת גם מבלי להתבסס בהכרח על הנחות היסוד של התנ"ך. המחברת באשר לאופן חיבורו של התנ"ך.

גרעינו של הסיפור התגבש לפני יותר מ-4,000 שנה על חופו המזרחי של הים התיכון. במשך מאות השנים שלאחר מכן הסיפור התפתח, התפצל ונטמע בקרב שאר תרבויות המזרח הקרוב הקדום, והשפעתו עליהן ועל הספרות האפית והמיתולוגית שלהן הייתה מכרעת. הספר שלפנינו מתחקה אחר כל גרסותיו הקדומות של הסיפור המצויות בידינו היום, כפי ששרדו בכתביהן של ערי סוריה, מצרים, חת, אוגרית, מסופוטמיה וישראל, ודן בנוסחאותיו של הסיפור

ודרך על במתי ים
מלחמת אל הסער בים בספרות המזרח הקדום

נגה איילי-דרשן
מוסד ביאליק, תשע"ו, 430 עמ'

בריאית התניניים הגדולים, שביית הלוויתן, הדריכה על במותי ים והקדשתו של הר צפון – במוטיבים מקראיים אלה מהדהד הסיפור הקדום המפורסם ביותר שנוצר באזורנו: סיפור מלחמת אל הסער בים.